

[Axel Kristensen.]

hvor mange ikke-faglærte der nu har lært at lave kvalificeret arbejde, Så spørger jeg: hvem har uddannet dem? Hvem er det, der har taget tabet ved at betale arbejds løn til arbejdere, som ikke kunne præstere noget som helst for den løn, de fik? Det er hverken staten eller fagforeningerne, det er de danske arbejdsgivere, og de fortjener ikke utak for den indsats, de har gjort.

Ministeren siger, at der er alligevel arbejdsløshed. Det er ikke, fordi de danske arbejdsgivere ikke har gjort, hvad de kunne for at uddanne de ufaglærte, så de kunne gøre det arbejde, der foreligger. Det er, fordi man har monopolsystem i Danmark, således at hvis der ikke er faglærte nok til at udføre arbejdet, må den ufaglærte ikke lave det, men skal gå arbejdsløs. Der kunne måske ministeren have et større ansvar end andre.

Jeg har ikke sagt, at det skal gro langsomt. Jeg har sagt, at vi skal begynde ganske jævnt og så lade det gro til noget fint; vi skal ikke begynde fint, for så bliver målestokken for lille, og det gælder om at komme i gang i stort omfang hurtigt. Det er noget andet, end at det skal gro langsomt. Den, der ikke planlægger ordentligt, får tingene til at gå langsomt. Når jeg beder om tid i udvalget til virkelig at gennemarbejde dette, er det, fordi jeg ønsker det gennemarbejdet, så der hurtigt sker noget, når det kommer ud i livet. Hvis man ikke gennemarbejder det, ikke får fat på opgaven i fuldt omfang, vil det, der sker, blive for lidt. Derfor vil det tempo, i hvilket vi kan skaffe de ufaglærte en god uddannelse, være afhængigt af en førsteklases planlægning og en gennemarbejdning af problemet. Vi kan ikke nøjes med kommissionsbetænkningen og det foreliggende lovforslag.

Må jeg endelig sige til ministeren, at når jeg har talt om, at vi ikke skulle grave skellet større mellem faglærte og ufaglærte, og sagt, at det skal ikke være to forskellige verdener, er det, fordi jeg gang på gang har oplevet at måtte slås med de faglærte, fordi de var for fine til at spise sammen med de ufaglærte. Denne skadelige ånd, som heldigvis er ved at blive nedbrudt, skal vi gøre hvad vi kan for at nedbryde. Der skal ikke være forskel på uddannelsen det ene sted og det andet sted; den ene

uddannelse kan være lige så fin og rigtig som den anden. Man skal lade dem få samme organisation, samme skoler, samme ledelse af tingene, men således at de lærer forskelligt, ligesom en elektrotekniker og en murersvend lærer forskelligt, og sådan at det er lige fornemt og lige godt alt sammen. Desuden vil det være rigtigt at gøre sådan, fordi det bliver en billigere og bedre form for uddannelse. Det vil være naturligt at stoppe tilførslen af de mennesker, der ikke har fået uddannelse nok; hvis man nu tager fat på de gamle, strømmen af dem, der ikke har fået uddannelse som unge, så bliver det en endeløs opgave. Det er derfor vigtigt at standse tilgangen af unge mennesker, der ingen uddannelse har fået. Det er den første opgave. De andre har lært en masse på de arbejdspladser, hvor de er; de er ikke uvidende om arbejdet; de har fået en manuel oplæring, selv om de kan trænge til enkelte kursus og specialuddannelse. Opgaven er at standse strømmen af unge mennesker, der har mulighed for at lære, men ingenting har fået lært. Det er hovedopgaven.

Jeg vil aldeles ikke ødelægge lærlinguddannelsen, det sagde jeg ganske klart og tydeligt. Jeg pegede på, at den måske endda skulle forbedres. Som eksempel angav jeg elektroteknikkens område, hvor man endda for at blive lærling skal have realeksamen, fordi kravene til viden er så store, at man ikke kan lære dem det, de skal lære, uden at de har betydelige forudsætninger. Det klares ikke bare ved en koordinering af tingene, som ministeren taler om. Det drejer sig om så hurtigt som muligt at tage fat på opgaven rationelt, det er uhyre vigtigt både økonomisk, socialt og menneskeligt at få dette løst; det har jeg givet tilsagn om at være med til, og jeg håber, ministeren vil hjælpe os til det.

Ragnhild Andersen: Jeg vil gerne sige til ministeren, at mine bemærkninger om kvinderne ikke gik ud på, at der i lovforslaget er gjort forskel mellem kvinder og mænd, men at der for kvinderne stiller sig visse praktiske vanskeligheder i vejen, særlig for de unge ikke-faglærte med børn. Hvis man vil have dem uddannet, må man tage et vist hensyn til det. Ministeren har ret i, at det kommer ind under brancheudvalgene og de foranstaltninger, der måtte blive truffet her,